

Rozkład materiału i plan dydaktyczny: *Krok w przedsiębiorczość*

Nr lekcji	Temat Lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych Uczeń:	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
I. CZŁOWIEK PRZEDSIĘBIORCZY					
1.	Kim jest osoba przedsiębiorcza?	<ul style="list-style-type: none"> • przedsiębiorczość i jej znaczenie w gospodarce • cechy osoby przedsiębiorczej • analiza swoich mocnych i słabych stron 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest przedsiębiorczość • wymienia cechy osoby przedsiębiorczej • analizuje swoje mocne i słabe strony • wyjaśnia rolę przedsiębiorczości w gospodarce 	I.1 I.3	<ul style="list-style-type: none"> • dyskusja – cechy osoby przedsiębiorczej • mapa mentalna – <i>Cechy osoby przedsiębiorczej</i> • analiza SWOT – mocne i słabe strony własnej osobowości • praca z podręcznikiem – wyjaśnianie pojęć • dyskusja – rola przedsiębiorczości w gospodarce
2.	Komunikacja interpersonalna	<ul style="list-style-type: none"> • proces komunikacji interpersonalnej • komunikacja werbalna • komunikacja niewerbalna • bariery komunikacyjne • znaczenie umiejętności komunikowania się • zasady skutecznej komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „komunikacja społeczna”, „komunikacja interpersonalna”, „komunikacja werbalna”, „komunikacja niewerbalna” • wyjaśnia, czym jest komunikacja interpersonalna i omawia przebieg tego procesu, charakteryzując poszczególne jego elementy/fazy • wyjaśnia znaczenie umiejętności komunikowania się w życiu codziennym • rozróżnia i charakteryzuje wybrane formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej • wyjaśnia, czym są bariery komunikacyjne i podaje ich przykłady 	I.2	<ul style="list-style-type: none"> • praca z podręcznikiem – analiza schematu przebiegu procesu komunikacji • pogadanka na temat komunikacji werbalnej i niewerbalnej • symulacja – formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej • symulacja – autoprezentacja oraz prezentacja własnego stanowiska z wykorzystaniem różnych form komunikacji werbalnej i niewerbalnej • pogadanka na temat barier komunikacyjnych • mapa mentalna – <i>Bariery komunikacyjne</i> • burza mózgów – <i>Zasady skutecznego komunikowania się</i>

			<ul style="list-style-type: none"> wymienia i charakteryzuje zasady skutecznej komunikacji definiuje pojęcia: empatia, aktywne słuchanie 		
3.	Negocjacje	<ul style="list-style-type: none"> rodzaje negocjacji umiejętności i cechy przydatne podczas negocjacji zasady prowadzenia skutecznych negocjacji strategia „wygrana-wygrana” w negocjacjach błędy w prowadzeniu negocjacji techniki manipulacyjne w negocjacjach i skutki ich stosowania 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: „negocjacje”, „perswazja”, „kompromis”, „manipulacja” wskazuje różnice między poszczególnymi stylami negocjacji wymienia cechy i umiejętności przydatne w czasie negocjacji, podaje różnicę między technikami manipulacyjnymi a technikami negocjacyjnymi podaje przykłady technik manipulacyjnych stosowanych podczas negocjacji i podaje negatywne skutki ich stosowania charakteryzuje strategię „wygrana-wygrana” stosowaną w negocjacjach wymienia i omawia zasady prowadzenia skutecznych negocjacji wymienia przykłady błędów w prowadzeniu negocjacji 	IV.17	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat rodzajów konfliktów praca z podręcznikiem – metody rozwiązywania konfliktów symulacja – rozwiązywanie konfliktu burza mózgów – <i>Umiejętności i cechy przydatne podczas negocjacji</i> burza mózgów – <i>Formy manipulacji w życiu codziennym</i> dyskusja panelowa – <i>Zasadność stosowania technik manipulacyjnych w negocjacjach</i> symulacja – negocjacje mapa mentalna – <i>Zasady prowadzenia skutecznych negocjacji</i> ćwiczenia w negocjacjach
II. GOSPODARKA RYNKOWA					
4.	Gospodarka rynkowa. Podmioty gospodarki	<ul style="list-style-type: none"> cechy gospodarki nakazowo-rozdzielczej (centralnie sterowanej) 	<ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcia: „gospodarka rynkowa”, „mechanizm rynkowy”, „popyt”, „podaż” wymienia filary gospodarki nakazowo-rozdzielczej i gospodarki rynkowej przedstawia argumenty świadczące 	I.4 I.6	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat gospodarki centralnie planowanej praca w grupach – wydana przez IPN gra planszowa pt. <i>Kolejka</i> pokaz filmu – wybrane fragmenty <i>Kroniki filmowej</i>

		<ul style="list-style-type: none"> • cechy i zalety gospodarki rynkowej • podmioty gospodarki rynkowej i zachodzące między nimi zależności 	<p>o nieefektywności gospodarki nakazowo-rozdzielczej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zalety gospodarki rynkowej na tle gospodarki nakazowo-rozdzielczej • podaje najważniejsze różnice między gospodarką nakazowo-rozdzielczą a gospodarką rynkową • wymienia główne podmioty gospodarki rynkowej • wykazuje zależności między podmiotami gospodarki 		<ul style="list-style-type: none"> • projekt edukacyjny – <i>Życie w PRL-u</i> • mapa mentalna – <i>Cechy gospodarki nakazowo-rozdzielczej i gospodarki rynkowej</i> • dyskusja panelowa – <i>Plan Balcerowicza – sukcesy różnie oceniany</i> • dyskusja dotycząca zasad funkcjonowania gospodarki rynkowej
5.	Rynek w gospodarce	<ul style="list-style-type: none"> • rynek (pojęcie) • funkcje i rodzaje rynku • konkurencja i struktury rynkowe (monopol, oligopol, konkurencja monopolistyczna, konkurencja doskonała) • negatywne skutki ograniczonej konkurencji na rynku 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu „rynek” • wymienia funkcje rynku • klasyfikuje rynek według zasięgu przestrzennego • klasyfikuje rynek według przedmiotu wymiany • klasyfikuje rynek według kryterium wielkości transakcji • podaje różnice między rynkiem producenta a rynkiem konsumenta • wymienia i charakteryzuje główne modele struktur rynkowych (monopol, oligopol, konkurencja monopolistyczna, konkurencja doskonała) • wykazuje potrzebę wspierania konkurencji i walki z monopolem lub oligopolem • określa rodzaje rynków występujących w najbliższym otoczeniu 	1.5 1.6	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat rodzajów rynku • burza mózgów – <i>Funkcje rynku</i> • dyskusja dotycząca struktur rynkowych • praca z tekstem źródłowym – sprawozdania z działalności UOKiK (fragmenty dotyczące m.in. zmów cenowych)
6.	Popyt, podaż i cena	<ul style="list-style-type: none"> • prawo popytu i prawo podaży 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje prawo popytu • wymienia i charakteryzuje pozacenowe czynniki 	1.7	<ul style="list-style-type: none"> • mapa mentalna – <i>Pozacenowe czynniki kształtujące popyt i podaż</i>

		<ul style="list-style-type: none"> • czynniki kształtujące wielkość popytu i wielkość podaży • równowaga rynkowa (przykład jej wyznaczania) 	<p>kształtujące wielkość popytu</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiuje prawo podaży • wymienia i charakteryzuje pozacenowe czynniki kształtujące wielkość podaży • wyjaśnia znaczenie terminów: „cena”, „dobra komplementarne”, „dobra substytucyjne”, „nadwyżka rynkowa”, „niedobór rynkowy”, „cena równowagi rynkowej” • wskazuje zależność między cenami dóbr komplementarnych i dóbr substytucyjnych a wielkością popytu • wyjaśnia zjawiska nadwyżki rynkowej i niedoboru rynkowego • wyznacza punkt równowagi rynkowej na prostych przykładach • analizuje na przykładzie przebieg krzywej podaży i krzywej popytu 		<ul style="list-style-type: none"> • burza mózgów – <i>Pozacenowe czynniki kształtujące popyt i podaż</i> • studium przypadku – paradoks Veblena i paradoks Giffena • praca z podręcznikiem, planszą, materiałem źródłowym – analiza przebiegu krzywej podaży i krzywej popytu • studium przypadku – czynniki wpływające na cenę danego produktu • ćwiczenia techniczne – rysowanie krzywej podaży i krzywej popytu • projekt edukacyjny – określenie ceny równowagi rynkowej wybranego produktu • studium przypadku – Kartel OPEC
7.	Konsument, czyli „król rynku”	<ul style="list-style-type: none"> • konsument (pojęcie) • prawa konsumenta (w tym prawa e-konsumenta) • instytucje konsumenckie • pozasądowe metody rozwiązywania sporów konsumenckich 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „konsument”, „gwarancja”, „reklamacja” • wymienia i charakteryzuje podstawowe prawa konsumenta, • wymienia instytucje zajmujące się ochroną konsumentów oraz określa ich cele i zadania • podaje różnice między reklamacją a gwarancją • wyróżnia prawa przysługujące konsumentom w wypadku zakupów na odległość, w tym także przez internet • przedstawia zasady składania reklamacji towaru • przedstawia drogę, jaką dochodzi się własnych 	l.10 l.11	<ul style="list-style-type: none"> • dyskusja dotycząca podstawowych praw i ochrony konsumenta • burza mózgów – <i>Bezpieczne zakupy w internecie</i> • wykład połączony z prezentacją – np. wizyta miejskiego (powiatowego) rzecznika konsumentów • studium przypadku – zmowy cenowe • praca z materiałami źródłowymi – fragmenty aktów prawnych dotyczących praw konsumenta, broszury UOKiK, federacji Konsumentów, Stowarzyszenia Konsumentów Polskich • praca z podręcznikiem, materiałami źródłowymi – analiza protokołu reklamacyjnego

		<ul style="list-style-type: none"> • różnice między reklamacją a gwarancją • zasady składania reklamacji 	<p>praw w roli konsumenta, w tym z pozasądowych metod rozwiązywania sporów konsumenckich</p>		<ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia w składaniu reklamacji – wypełnianie protokołu reklamacyjnego
8.	Rola państwa w gospodarce	<ul style="list-style-type: none"> • ekonomiczne funkcje państwa • przyczyny i narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę • polityka gospodarcza państwa • metody przeciwdziałania zjawiskom kryzysowym w gospodarce krajowej i światowej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia, rozróżnia i charakteryzuje funkcje ekonomiczne państwa • wyjaśnia znaczenie terminów: „interwencjonizm państwowy”, „dobra publiczne” • określa przyczyny ingerencji państwa w gospodarkę • przedstawia argumenty za i przeciw ingerencji państwa w gospodarkę • określa cele polityki gospodarczej, a w jej ramach – polityki fiskalnej i polityki monetarnej • wyjaśnia i rozróżnia pojęcia: „polityka makroekonomiczna” i „polityka mikroekonomiczna” • wymienia i charakteryzuje narzędzia oddziaływania państwa w gospodarkę • wymienia i charakteryzuje metody przeciwdziałania zjawiskom kryzysowym w gospodarce krajowej i światowej 	1.8	<ul style="list-style-type: none"> • burza mózgów – <i>Przyczyny ingerencji państwa w gospodarkę</i> • dyskusja dotycząca funkcji ekonomicznych państwa • praca z wykresami, danymi statystycznymi – analiza wskaźnika wolności gospodarczej (ang. IEF) • burza mózgów – <i>Narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę</i> • dyskusja panelowa – <i>Interwencjonizm państwowy – niezbędny w czasie kryzysu?</i> • studium przypadku – przykład ingerencji państwa w procesy gospodarcze
9.	Wzrost i rozwój gospodarczy państwa	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost gospodarczy, rozwój gospodarczy (pojęcia) 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „wzrost gospodarczy”, „rozwój gospodarczy”, „siła nabywcza waluty”, „cykl koniunkturalny” • rozróżnia i opisuje wybrane mierniki wzrostu 	1.8	<ul style="list-style-type: none"> • burza mózgów – <i>Wzrost a rozwój gospodarczy</i> • praca z wykresami, mapami w atlasie geograficznym, danymi statystycznymi – analiza wybranych mierników wzrostu gospodarczego

		<ul style="list-style-type: none"> • mierniki wzrostu gospodarczego i wskaźniki rozwoju gospodarczego • fazy cyklu koniunkturalnego 	<p>gospodarczego i wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje wartości wybranych mierników wzrostu i wskaźników rozwoju gospodarczego dla Polski z odpowiadającymi im wartościami dla innych państw • formułuje wnioski o poziomie rozwoju gospodarczego państwa na podstawie analizy stosownych wskaźników ekonomicznych, • interpretuje wysokość i przyrost PKB • wyjaśnia różnicę między nominalnym a realnym PKB • wymienia fazy cyklu koniunkturalnego • omawia przebieg klasycznego cyklu koniunkturalnego • opisuje zachowania gospodarki w kolejnych fazach cyklu koniunkturalnego • charakteryzuje zjawiska recesji i dobrej koniunktury w gospodarce • określa, na podstawie analizy wskaźników aktywności gospodarczej, fazę cyklu koniunkturalnego, w której znajduje się polska gospodarka 		<p>i wskaźników rozwoju gospodarczego w wybranych państwach</p> <ul style="list-style-type: none"> • metaplan – <i>Działania na rzecz zmniejszenia dysproporcji w poziomie życia między Polską a krajami Europy Zachodniej należącymi do UE</i> • praca z wykresami – analiza wskaźnika rozwoju społecznego (HDI) w wybranych państwach • studium przypadku – wzrost gospodarczy Polski po 1989 r. • praca z wykresami – analiza przebiegu klasycznego cyklu koniunkturalnego
10.	Budżet państwa	<ul style="list-style-type: none"> • budżet państwa (pojęcie) • funkcje budżetu państwa • zasady budżetowe • źródła dochodów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „budżet państwa”, „podatek”, „dług publiczny” • wymienia, rozróżnia i charakteryzuje podstawowe zasady budżetowe • wymienia, rozróżnia i charakteryzuje funkcje budżetu państwa 	l.9	<ul style="list-style-type: none"> • burza mózgów – <i>Funkcje budżetu państwa</i> • pogadanka na temat zasad budżetowych • praca z wykresami, danymi statystycznymi – analiza struktury dochodów i wydatków budżetu państwa • praca z wykresami, danymi statystycznymi –

		<p>budżetu państwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodzaje wydatków budżetu państwa • nadwyżka budżetowa i deficyt budżetowy oraz dług publiczny i ich wpływ na funkcjonowanie gospodarki 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne źródła dochodów budżetu państwa • wymienia główne wydatki z budżetu państwa • ocenia znaczenie deficytu budżetowego i długu publicznego na gospodarkę • formułuje wnioski na podstawie analizy danych statystycznych dotyczących wartości deficytu budżetowego i długu publicznego państwa w relacji do PKB 		<p>analiza danych statystycznych dotyczących wartości deficytu budżetowego i długu publicznego państwa w relacji do PKB</p> <ul style="list-style-type: none"> • mapa mentalna – <i>Źródła finansowania deficytu budżetowego</i> • metaplan – <i>Deficyt budżetowy w Polsce</i> • metaplan – <i>Dług publiczny w Polsce</i> • dyskusja dotycząca wpływu deficytu budżetowego i długu publicznego na gospodarkę
11.	Lekcja powtórzeniowa		Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia		<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń • metody aktywizujące • <i>Podsumowanie</i> zamieszczone w podręczniku • testy <i>Sprawdź, czy potrafisz?</i> zamieszczone w podręczniku
12.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziałów: <i>Człowiek przedsiębiorczy, Gospodarka rynkowa</i>				
III. FINANSE					
13.	Pieniądz	<ul style="list-style-type: none"> • pieniądz (pojęcie) • cechy (właściwości) i funkcje pieniądza • formy pieniądza i ich ewolucja • obieg pieniądza w gospodarce • inflacja (przyczyny, skutki, stopa inflacji, sposoby przeciwdziałania) 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „pieniądz”, „siła nabywcza”, „inflacja”, „stopa inflacji” • omawia ewolucję form pieniądza • wymienia, rozróżnia i charakteryzuje formy pieniądza • wymienia i charakteryzuje właściwości (cechy pieniądza) pieniądza • wymienia i charakteryzuje funkcje pieniądza • omawia przyczyny zmian wartości pieniądza (siła nabywcza) • objaśnia obieg pieniądza w gospodarce • identyfikuje rodzaje inflacji w zależności 	II.1	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka lub prezentacja multimedialna na temat ewolucji form pieniądza • burza mózgów – <i>Cechy (właściwości) i funkcje pieniądza</i> • pokaz (banknotów i monet o różnym nominale i różnej walucie) – funkcje i cechy pieniądza • praca z materiałami źródłowymi, planszami, prezentacja multimedialna – <i>Obieg pieniądza w gospodarce</i> • studium przypadku, np. inflacja w Polsce, hiperinflacja w Polsce, denominacja w Polsce • studium przypadku – kryptowaluty

			<p>od przyczyn jej powstania oraz stopy inflacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia skutki inflacji • przedstawia sposoby przeciwdziałania inflacji 		<ul style="list-style-type: none"> • studium przypadku – deflacja, np. w Japonii • praca z wykresami, danymi statystycznymi – analiza wartości indeksu cen towarów i usług konsumpcyjnych • burza mózgów – <i>Skutki inflacji</i>
14.	Instytucje rynku finansowego	<ul style="list-style-type: none"> • podział instytucji finansowych według wybranych kryteriów • charakterystyka instytucji rynku finansowego w Polsce • znaczenie instytucji rynku finansowego w funkcjonowaniu gospodarki narodowej i przedsiębiorstw oraz w życiu człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „rynek finansowy”, „bank”, „depozyt” • przedstawia podział instytucji finansowych według wybranych kryteriów • wymienia i charakteryzuje zakres działania najważniejszych instytucji rynku finansowego w Polsce, w tym m.in. Komisji Nadzoru Finansowego i Rzecznika Finansowego, SKOK-ów, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, towarzystw funduszy inwestycyjnych, Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego czy podmiotów świadczących usługi płatnicze • wymienia elementy systemu bankowego w Polsce • rozróżnia rodzaje banków ze względu na dominującą działalność • wyjaśnia różnicę między bankami komercyjnymi a bankami spółdzielczymi • wyjaśnia rolę, jaką w gospodarce i życiu człowieka odgrywają instytucje finansowe 	II.2	<ul style="list-style-type: none"> • praca z podręcznikiem, planszą, prezentacja multimedialna – <i>Podział instytucji rynku finansowego w Polsce, system bankowy w Polsce</i> • burza mózgów – <i>Rodzaje banków ze względu na dominującą działalność</i> • studium przypadku – Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe (SKOK) • gra strategiczna (np. <i>Bank O.K.</i> dostępna w portalu www.nbportal.pl) • burza mózgów – <i>Znaczenie instytucji rynku finansowego w funkcjonowaniu gospodarki narodowej i przedsiębiorstw oraz w życiu człowieka</i>
15.	Bank centralny	<ul style="list-style-type: none"> • bank centralny i jego funkcje • polityka pieniężna 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę banku centralnego w gospodarce • wymienia i charakteryzuje funkcje i zadania banku centralnego 	II.7	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat roli banku centralnego w gospodarce • praca z podręcznikiem, planszą, prezentacja

		<p>banku centralnego (rodzaje, podstawowe narzędzia)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rada Polityki Pieniężnej • pozostałe zadania banku centralnego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega polityka pieniężna banku centralnego • identyfikuje rodzaje polityki pieniężnej prowadzonej przez NBP • wymienia i charakteryzuje podstawowe narzędzia polityki pieniężnej NBP • wykazuje zależność między zmianą stóp procentowych przez NBP a oprocentowaniem kredytów udzielanych osobom fizycznym i przedsiębiorcom przez banki • określa znaczenie Rady Polityki Pieniężnej w realizacji celu inflacyjnego poprzez kształtowanie stóp procentowych 		<p>multimedialna – <i>Funkcje banku centralnego, narzędzia polityki pieniężnej</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • burza mózgów – <i>Pozostałe zadania banku centralnego</i>
16.	Usługi finansowe – konta, karty i lokaty	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje usług oferowanych przez banki i SKOK-i • konta osobiste i ich rodzaje • karty płatnicze i ich rodzaje • lokaty terminowe (kapitalizacja odsetek – rodzaje, obliczanie procentu od lokaty bankowej na konkretnym przykładzie z uwzględnieniem realnej stopy 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe rodzaje usług finansowych, oferowanych przez banki i SKOK-i • rozróżnia rodzaje rachunków bieżących • wyjaśnia zasady funkcjonowania lokat terminowych, wymienia i charakteryzuje ich rodzaje • wyjaśnia znaczenie terminów: „limit debetowy”, „kapitalizacja odsetek”, „karta płatnicza” • identyfikuje rodzaje kart płatniczych • omawia zasady bezpiecznego korzystania z bankowości elektronicznej • wyjaśnia zasady wyboru najlepszej lokaty • oblicza należne odsetki od lokat terminowej z uwzględnieniem różnego oprocentowania i kapitalizacji • oblicza realną stopę procentową lokaty 	II.8	<ul style="list-style-type: none"> • wykład połączony z prezentacją, np. wizyta przedstawiciela banku • prezentacja – foldery reklamowe usług bankowych • pogadanka na temat kont osobistych firmowych oraz lokat bankowych • projekt edukacyjny – wybór najlepszej lokaty terminowej i konta osobistego spośród ofert banków • burza mózgów – <i>Bezpieczne korzystanie z bankowości elektronicznej</i> • burza mózgów – <i>Jak wybrać najlepszą lokatę</i> • ćwiczenia techniczne – obliczanie należnych odsetek od lokaty bankowej z uwzględnieniem kapitalizacji, obliczanie realnej stopy procentowej

		procentowej) <ul style="list-style-type: none"> • zasady wyboru najlepszej lokaty • zasady bezpiecznego korzystania z bankowości elektronicznej 	terminowej <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zależność między częstotliwością kapitalizacji odsetek a wielkością należnych odsetek od lokaty terminowej • wyjaśnia różnice między stałym a zmiennym oprocentowaniem lokat terminowych • porównuje oferty wybranych usług banków komercyjnych i spółdzielczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i pozabankowych instytucji pożyczkowych 		
17. 18.	Usługi finansowe – kredyty i pożyczki	<ul style="list-style-type: none"> • kredyty i pożyczki (różnica między kredytem a pożyczką, rodzaje kredytów, koszty kredytu, obliczanie procentu od kredytu na przykładzie) • kredyt konsumencki • RRSO • na co zwrócić uwagę przy wyborze kredytu lub pożyczki • ocena możliwości spłaty kredytu przy określonym dochodzie (zdolność kredytowa) 	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje rodzaje kredytów według kryteriów: okres kredytowania, waluta kredytu, przeznaczenie kredytu, • wyjaśnia znaczenie terminów: „kredyt”, „kredyt konsumencki”, „rzeczywista roczna stopa oprocentowania”, „pożyczka”, „zastaw hipoteczny”, „spread walutowy”, „zdolność kredytowa” • omawia podstawowe prawa przysługujące kredytobiorcy w wypadku umowy kredytu konsumenckiego • ocenia możliwość spłaty zaciągniętego kredytu przy określonym dochodzie • wymienia najważniejsze kryteria oceny zdolności kredytowej stosowane przez banki • wskazuje rolę Biura Informacji Kredytowej (BIK) w procesie przyznawania kredytów • podaje różnice między kredytem a pożyczką • oblicza należne odsetki od zaciągniętego kredytu 	II.8 II.13	<ul style="list-style-type: none"> • wykład połączony z prezentacją, np. wizyta przedstawiciela banku • praca z materiałami źródłowymi – np. fragmenty ustawy o kredycie konsumenckim – prawa kredytobiorcy zaciągającego kredyt konsumencki • pogadanka na temat podziału i rodzajów kredytów • projekt edukacyjny – główne kryteria oceny zdolności kredytowej stosowane przez banki • projekt edukacyjny – wybór najlepszego kredytu konsumenckiego spośród ofert banków • metoda komputerowych programów symulacyjnych – wykorzystanie komputera z dostępem do internetu w celu określenia zdolności kredytowej za pomocą kalkulatorów zdolności kredytowej • studium przypadku – pożyczka bez BIK-u • ćwiczenia techniczne – obliczanie należnych odsetek od kredytu

		<ul style="list-style-type: none"> • analiza przykładowej umowy pożyczki gotówkowej 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przykładową umowę pożyczki gotówkowej 		
19.	Formy oszczędzania i inwestowania	<ul style="list-style-type: none"> • różnice między oszczędzaniem a inwestowaniem • formy oszczędzania • formy inwestowania • rodzaje papierów wartościowych (akcje, obligacje) • podział akcji według różnych kryteriów • rodzaje obligacji skarbowych w Polsce • zalety i wady wybranych instrumentów finansowych • zróżnicowanie stopnia ryzyka inwestycji w zależności od rodzaju inwestycji oraz okresu inwestowania • znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „inwestowanie”, „instrument finansowy”, „papiery wartościowe”, „obligacje”, „akcje”, „dywidenda” • wyjaśnia różnice między oszczędzaniem a inwestowaniem • identyfikuje rodzaje inwestycji według różnych kryteriów (przedmiot inwestycji, podmiot inwestowania) • rozróżnia i charakteryzuje inwestycje rzeczowe i finansowe • wskazuje różnice między poszczególnymi rodzajami papierów wartościowych • wymienia rodzaje obligacji ze względu na emitenta • wymienia typy obligacji skarbowych w Polsce • określa rodzaje akcji ze względu na sposób przenoszenia własności oraz według uprawnień właścicieli akcji • wyjaśnia pojęcie i zasady emisji akcji • rozróżnia ceny akcji (nominalną, emisyjną oraz rynkową) • wymienia wady i zalety wybranych instrumentów finansowych, • wykazuje zależność między czasem a zyskiem z inwestycji oraz między ryzykiem a zyskiem z inwestycji 	<p>II.3</p> <p>II.4</p> <p>II.6</p> <p>II.16</p> <p>II. 17</p>	<ul style="list-style-type: none"> • praca z podręcznikiem, planszą, prezentacja multimedialna – <i>Podział inwestycji według przedmiotu inwestycji, rodzaje obligacji skarbowych w Polsce, rodzaje akcji</i> • wykład połączony z prezentacją, np. wizyta przedstawiciela banku • studium przypadku – rodzaje obligacji skarbowych w Polsce • praca z materiałami źródłowymi – analiza prospektu emisyjnego, np. akcji, obligacji • burza mózgów – <i>Zalety i wady wybranych instrumentów finansowych</i> • burza mózgów – <i>Zróżnicowanie stopnia ryzyka inwestycji w zależności od rodzaju inwestycji oraz okresu inwestowania</i> • pogadanka – znaczenie korzystania z różnorodnych i wiarygodnych źródeł informacji przy podejmowaniu decyzji finansowych • pogadanka – praktyki i zachowania nieetyczne na rynku finansowym na przykładzie spółki Amber Gold

		<p>korzystania z różnorodnych i wiarygodnych źródeł informacji przy podejmowaniu decyzji finansowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • etyka w finansach 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie korzystania z różnorodnych i wiarygodnych źródeł informacji przy podejmowaniu decyzji finansowych • podaje przykłady praktyk i zachowań etycznych oraz nieetycznych na rynku finansowym 		
20.	Inwestowanie w fundusze	<ul style="list-style-type: none"> • fundusze inwestycyjne (podział funduszy ze względu na sposób lokowania i poziom ryzyka, przykłady funduszy) i ich rola w gospodarce rynkowej • potencjalne zyski oraz ryzyko wystąpienia strat w zależności od rodzaju funduszu • obliczanie przewidywanego zysku z przykładowej inwestycji 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym są fundusze inwestycyjne • wyjaśnia pojęcia: „jednostka uczestnictwa”, „certyfikat inwestycyjny” • wymienia i charakteryzuje rodzaje funduszy inwestycyjnych, uwzględniając potencjalne zyski roczne oraz ryzyko wystąpienia strat • omawia rolę funduszy inwestycyjnych w gospodarce • oblicza przewidywany zysk z przykładowej inwestycji kapitałowej w krótkim i długim okresie • dostrzega zróżnicowanie stopnia ryzyka w zależności od rodzaju inwestycji oraz okresu inwestowania • wymienia i charakteryzuje kryteria wyboru formy inwestycji 	II.5	<ul style="list-style-type: none"> • praca z materiałami źródłowymi – analiza prospektu emisyjnego funduszy inwestycyjnych • burza mózgów – <i>Zalety i wady inwestowania w fundusze inwestycyjne</i> • burza mózgów – <i>Kryteria wyboru optymalnej formy inwestowania w fundusz</i> • burza mózgów – <i>Rola funduszy w gospodarce</i> • praca z wykresami, danymi statystycznymi – analiza potencjalnych zysków w zależności od długości trwania inwestycji oraz rodzaju instrumentu finansowego • ćwiczenia techniczne – obliczanie wysokości potencjalnych zysków z różnych form inwestycji

21.	Inwestowanie na giełdzie	<ul style="list-style-type: none"> • giełda i jej rola w gospodarce rynkowej • struktura rynku kapitałowego w Polsce • mechanizm funkcjonowania giełdy papierów wartościowych na przykładzie GPW w Warszawie (rynek pierwotny, rynek wtórny, zlecenia, notowania ciągłe, notowania jednolite, ceduła) • podstawowe wskaźniki giełdowe i ich znaczenie w podejmowaniu decyzji dotyczących inwestowania na giełdzie • działania podejmowane przed rozpoczęciem inwestowania na giełdzie 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje instytucje rynku kapitałowego w Polsce • określa miejsce GPW w systemie rynku kapitałowego • definiuje pojęcie giełdy oraz charakteryzuje jej rodzaje • wymienia i omawia rynki na GPW w Warszawie • analizuje tabele z informacjami giełdowymi • wyjaśnia znaczenie terminów: „makler”, „indeks giełdowy”, „ceduła giełdowa”, „hossa”, „bessa” • wyjaśnia mechanizm funkcjonowania GPW • omawia systemy notowań na GWP • wymienia podstawowe indeksy na GPW • wyjaśnia wagę podstawowych indeksów giełdowych w podejmowaniu decyzji dotyczących inwestowania na giełdzie • omawia rolę giełdy w gospodarce • omawia działania podejmowane przed rozpoczęciem inwestowania na giełdzie 	II.4	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka o rynku kapitałowym w Polsce • wykład połączony z prezentacją, np. wizyta przedstawiciela biura maklerskiego • praca z materiałami źródłowym, np. cedułą giełdową • ćwiczenia w czytaniu tabel z informacjami giełdowymi zamieszczone w dziennikach ekonomicznych • pogadanka o mechanizmie funkcjonowania giełdy papierów wartościowych na przykładzie GPW w Warszawie • praca z wykresami i danymi giełdowymi – np. wartości wskaźników i indeksów giełdowych • dyskusja na temat roli giełdy w gospodarce • gra symulacyjna – inwestowanie na giełdzie papierów wartościowych
-----	--------------------------	--	---	------	---

22.	Lekcja powtórzeniowa		Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia		<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń • metody aktywizujące • <i>Podsumowanie</i> zamieszczone w podręczniku • testy <i>Sprawdź, czy potrafisz?</i> zamieszczone w podręczniku
23.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Finanse</i>				
IV.PODATKI I UBEZPIECZENIA					
24.	Podatki	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje podatków w Polsce (podział według różnych kryteriów, charakterystyka ważniejszych podatków bezpośrednich i pośrednich, w tym VAT) • wpływ podatków na gospodarkę kraju oraz na przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe • podatek dochodowy liniowy czy podatek dochodowy progresywny • „Dzień Wolności 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie podatku • argumentuje konieczność płacenia podatków • wyjaśnia znaczenie terminów: „zdolność do czynności prawnych”, „podatnik”, „obowiązek podatkowy”, „przedmiot opodatkowania”, „stawka podatkowa”, „podstawa opodatkowania” • klasyfikuje podatki według różnych kryteriów • charakteryzuje ważniejsze podatki bezpośrednie i pośrednie • przedstawia argumenty za i przeciw wprowadzeniu podatku dochodowego progresywnego i liniowego • omawia rolę podatku VAT w polskim systemie podatkowym • wyjaśnia znaczenie terminu „Dzień Wolności Podatkowej” • porównuje stopień obciążenia obywatela podatkami w różnych krajach 	II.9 II.11	<ul style="list-style-type: none"> • wykład połączony z prezentacją, np. wizyta przedstawiciela urzędu skarbowego • burza mózgów – <i>Dlaczego płacimy podatki?</i> • pogadanka na temat funkcji i rodzajów podatków • praca z wykresami, danymi statystycznymi – struktura dochodów budżetu państwa, stawki podstawowe podatku VAT w wybranych krajach • studium przypadku – analiza etapów naliczania i rozliczania podatku VAT w poszczególnych fazach produkcji i sprzedaży towarów • dyskusja panelowa – <i>Podatek liniowy czy progresywny?</i> • ćwiczenia techniczne – obliczanie należnego podatku VAT w poszczególnych fazach produkcji i sprzedaży towarów • studium przypadku – Dzień Wolności Podatkowej w wybranych krajach

		Podatkowej”			
25.	Roczne rozliczenie podatku dochodowego	<ul style="list-style-type: none"> • PIT (pojęcie) • dochody, przychody, koszty, ulgi podatkowe (w tym wspólne opodatkowanie) • kwota wolna od podatku • rodzaje podstawowych formularzy podatkowych • zasady składania rocznej deklaracji podatkowej i obliczania podatku dochodowego od osób fizycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „obowiązek podatkowy”, „dochód”, „przychód”, „koszty uzyskania przychodu”, „kwota wolna od podatku”, „ulga podatkowa”, „zaliczka na podatek dochodowy”, „płatnik podatku” • wyjaśnia zasady składania rocznej deklaracji podatkowej i obliczania podatku dochodowego od osób fizycznych • wymienia przykłady ulg podatkowych w Polsce • omawia zasady wspólnego opodatkowania • wymienia rodzaje formularzy podatkowych • dobiera odpowiedni formularz podatkowy do źródeł przychodu oraz sposobu jego opodatkowania 	II.10	<ul style="list-style-type: none"> • wykład połączony z prezentacją, np. wizyta przedstawiciela urzędu skarbowego • prezentacja – rodzaje formularzy podatkowych • studium przypadku – korzyści wynikające ze wspólnego opodatkowania małżonków podatkiem dochodowym od osób fizycznych • praca z materiałami źródłowymi – broszury informacyjne do poszczególnych formularzy podatkowych • ćwiczenia techniczne – obliczanie wysokości należnego podatku osób wspólnie opodatkowujących się
26.	Ubezpieczenia majątkowe	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje ubezpieczeń, w tym ubezpieczenia majątkowe • relacja między zakresem ochrony i sumą ubezpieczenia a wysokością składki • obowiązki 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest ubezpieczenie • wyjaśnia znaczenie terminów: „ubezpieczyciel”, „ubezpieczający”, „ubezpieczony”, „polisa ubezpieczeniowa” • wymienia i charakteryzuje rodzaje ubezpieczeń według różnych kryteriów (m.in. przedmiotu ubezpieczenia, stopnia swobody w zakresie nawiązania stosunku ubezpieczeń) • wykazuje zależność między wysokością składki 	II.12	<ul style="list-style-type: none"> • praca z podręcznikiem, planszą, prezentacja multimedialna – <i>Rodzaje ubezpieczeń</i> • przykład połączony z prezentacją, np. wizyta przedstawiciela firmy ubezpieczeniowej • burza mózgów – <i>Dlaczego się ubezpieczamy?</i> • praca z materiałami źródłowymi – fragmenty ogólnych warunków ubezpieczenia (OWU) • metoda komputerowych programów symulacyjnych – wykorzystanie komputera

		<p>ubezpieczonego i ubezpieczyciela</p> <ul style="list-style-type: none"> • kryteria wyboru ubezpieczenia AC 	<p>ubezpieczeniowej a zakresem ochrony oraz sumą ubezpieczenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe obowiązki ubezpieczonego i ubezpieczyciela • wymienia i charakteryzuje kryteria wyboru ubezpieczenia AC 		<p>z dostępem do internetu w celu obliczenia prognozowanej wysokości składki ubezpieczenia AC za pomocą kalkulatora ubezpieczeń</p>
27.	Ubezpieczenia osobowe	<ul style="list-style-type: none"> • ubezpieczenia osobowe, w tym ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe) • analizowanie zapisów ogólnych warunków ubezpieczenia (OWU) na przykładzie ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW) • inwestowanie w ramach trzeciego filaru ubezpieczeń społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje zapisy ogólnych warunków ubezpieczenia na przykładzie ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków • przedstawia argumenty za koniecznością wczesnego rozpoczęcia systematycznego oszczędzania i inwestowania środków finansowych na emeryturę 	II.14	<ul style="list-style-type: none"> • metoda komputerowych programów symulacyjnych – wykorzystanie komputera z dostępem do internetu w celu obliczenia prognozowanej wysokości emerytury za pomocą kalkulatora emerytalnego • dyskusja dotycząca systemu emerytalnego w Polsce • praca z materiałami źródłowymi – analiza fragmentów ogólnych warunków ubezpieczenia (OWU) od następstw nieszczęśliwych wypadków

28.	Jak uzyskać odszkodowanie lub świadczenie z ubezpieczenia?	<ul style="list-style-type: none"> wypłata odszkodowania lub świadczenia roszczenia z umowy ubezpieczenia jak napisać reklamację do ubezpieczyciela jak napisać skargę do Rzecznika Finansowego Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: „odszkodowanie”, „świadczenie”, „likwidacja szkody” formułuje reklamację do ubezpieczyciela i pisze skargę do Rzecznika Finansowego na przykładzie wybranego produktu finansowego – ubezpieczenia pojazdów mechanicznych omawia rolę Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w polskim systemie ubezpieczeń 	II.15	<ul style="list-style-type: none"> wykład połączony z prezentacją, np. wizyta przedstawiciela instytucji ubezpieczeniowej ćwiczenia w pisaniu reklamacji do ubezpieczyciela ćwiczenia w pisaniu skargi do Rzecznika Finansowego
29.	Lekcja powtórzeniowa		Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia		<ul style="list-style-type: none"> podręcznik i zeszyt ćwiczeń metody aktywizujące <i>Podsumowanie</i> zamieszczone w podręczniku testy <i>Sprawdź, czy potrafisz?</i> zamieszczone w podręczniku
30.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Podatki i ubezpieczenia</i>				
V. PRACA					
31.	Rynek pracy	<ul style="list-style-type: none"> bodźce skłaniające człowieka do pracy motywy aktywności zawodowej człowieka podmioty rynku pracy popyt i podaż na 	<ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcia: „praca”, „aktywność zawodowa”, „współczynnik aktywności zawodowej”, „wskaźnik zatrudnienia”, „bezrobocie”, „stopa bezrobocia” wymienia i omawia bodźce skłaniające człowieka do pracy wyjaśnia motywy aktywności zawodowej człowieka 	III.1 III.2 III.3	<ul style="list-style-type: none"> burza mózgów – <i>Motywy aktywności zawodowej człowieka</i> mapa mentalna – <i>Czynniki wpływające na wielkość popytu i podaży pracy</i> burza mózgów – <i>Przyczyny nierównowagi na rynku pracy</i> praca z wykresami, danymi statystycznymi – analiza wartości współczynnika aktywności

		<p>ryнку pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> • czynniki wpływające na wielkość popytu i podaży na rynku pracy • podstawowe mierniki i wskaźniki rynku pracy, w tym współczynnik aktywności zawodowej, wskaźnik zatrudnienia i stopa bezrobocia • nierównowaga na rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest rynek pracy i wymienia jego podmioty • analizuje popyt na pracę i podaż pracy, uwzględniając czynniki wpływające na wielkość popytu i jej podaży • wymienia i charakteryzuje przyczyny i konsekwencje zjawiska nierównowagi na rynku pracy 		<p>zawodowej oraz wskaźnika zatrudnienia w wybranych państwach</p> <ul style="list-style-type: none"> • studium przypadku – bezrobocie rejestrowane i bezrobocie według BAEL
32.	Poszukiwanie pracy	<ul style="list-style-type: none"> • aktywne poszukiwanie pracy • rozpoznanie rynku pracy • rozpoznanie własnych predyspozycji i możliwości zawodowych • kompetencje miękkie • metody poszukiwania pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest aktywne poszukiwanie pracy • wyjaśnia, na czym polega rozpoznanie rynku pracy (uwzględniając zawody deficytowe i nadwyżkowe, najczęstsze oczekiwania pracodawców) • identyfikuje źródła informacji o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy • wymienia kompetencje miękkie, na które najczęściej zwracają uwagę pracodawcy • wyjaśnia, na czym polega rozpoznanie własnych predyspozycji i możliwości zawodowych • wymienia sposoby zdobycia doświadczenia zawodowego 	<p>III.3</p> <p>III.4</p> <p>III.5</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wykład połączony z prezentacją, np. wizyta doradcy zawodowego • mapa mentalna – <i>Kompetencje miękkie</i> • praca z materiałami źródłowymi – analiza raportów WUP na temat zawodów deficytowych i nadwyżkowych • burza mózgów – <i>Sposoby poszukiwania pracy</i> • wycieczka – np. wizyta na targach pracy, urzędzie pracy • studium przypadku – analiza wiarygodnej oferty pracy zamieszczonej w portalu internetowym

		<ul style="list-style-type: none"> • źródła informacji o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy • ocena własnych kompetencji i możliwości zdobycia doświadczenia zawodowego poprzez wolontariat, praktyki lub staż oraz znalezienia pracy na rynku lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i omawia sposoby poszukiwania pracy • uzasadnia konieczność jednoczesnego korzystania z kilku metod szukania pracy 		
33.	Jak przygotować dokumenty aplikacyjne?	<ul style="list-style-type: none"> • dokumenty aplikacyjne i zasady ich tworzenia • Europass CV • najczęstsze błędy w CV i listach motywacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zasady pisania CV i listu motywacyjnego • wyjaśnia czym jest Europass CV • identyfikuje najczęstsze błędy w CV i listach motywacyjnych • wyszukuje oferty pracy, uwzględniając własne możliwości i predyspozycje • tworzy dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy 	III.6	<ul style="list-style-type: none"> • praca z podręcznikiem, materiałami źródłowymi – analiza wzorów dokumentów aplikacyjnych, analiza ofert pracy zamieszczonych w prasie lub internecie • pogadanka na temat błędów w CV i listach motywacyjnych • ćwiczenia techniczne – sporządzanie dokumentów aplikacyjnych w odpowiedzi na konkretną ofertę pracy
34.	Rozmowa	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie się 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu „rozmowa 	III.7	<ul style="list-style-type: none"> • wykład połączony z prezentacją, np. wizyta

35.	kwalifikacyjna	<p>do rozmowy kwalifikacyjnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • eksponowanie swoich zalet podczas rozmowy kwalifikacyjnej • najczęstsze pytania podczas rozmowy kwalifikacyjnej • najczęściej popełniane błędy podczas rozmowy kwalifikacyjnej 	<p>kwalifikacyjna”</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie rozmowy kwalifikacyjnej w procesie rekrutacji • wymienia zasady przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej • wymienia zasady dobrego zaprezentowania się na rozmowie kwalifikacyjnej • analizuje najczęstsze pytania pojawiające się w trakcie rozmowy kwalifikacyjnej • stosuje różne formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej w celu autoprezentacji oraz prezentacji własnego stanowiska • uczestniczy w rozmowie kwalifikacyjnej w warunkach symulowanych 		<p>doradcy zawodowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • burza mózgów – <i>Zasady dobrego zaprezentowania się na rozmowie kwalifikacyjnej</i> • praca z materiałami źródłowymi – analiza najczęściej pojawiających się pytań na rozmowie kwalifikacyjnej • pogadanka na temat najczęstszych błędów podczas rozmowy kwalifikacyjnej • symulacja – rozmowa kwalifikacyjna
36. 37.	Zatrudnienie	<ul style="list-style-type: none"> • podstawy prawne zatrudnienia i podstawowe zasady prawa pracy • formy zatrudnienia (stosunek pracy, umowy cywilnoprawne) • rodzaje umów o pracę • formy rozwiązania umowy o pracę • formy rozwiązania stosunku pracy • świadectwo pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „Kodeks pracy”, „stosunek pracy”, „świadectwo pracy”, „płaca” • wyjaśnia znaczenie Kodeksu pracy jako podstawowego aktu prawnego regulującego prawa i obowiązki pracowników i pracodawców • wymienia i omawia podstawowe zasady prawa pracy • rozróżnia formy zatrudnienia • wymienia rodzaje umów o pracę • wymienia formy rozwiązania stosunku pracy w tym umowy o pracę, • wymienia umowy cywilnoprawne (umowę-zlecenie i umowę o dzieło) • analizuje formy zatrudnienia w oparciu o umowy cywilnoprawne, a następnie wskazuje 	III.8 III.9	<ul style="list-style-type: none"> • wykład połączony z prezentacją, np. wizyta inspektora pracy (z okręgowych inspekcji pracy działających w każdym większym mieście) • praca z materiałami źródłowymi – analiza wzorów poszczególnych rodzajów umów o pracę oraz umów cywilnoprawnych • praca z materiałami źródłowymi – analiza form wynagradzania • dyskusja panelowa – <i>Czy stosowanie mechanizmu płacy minimalnej ma sens?</i> • ćwiczenia techniczne – obliczanie płacy netto, obliczanie całkowitych kosztów płacy

		<ul style="list-style-type: none"> • umowa-zlecenie i umowa o dzieło • różnice między umową o pracę a umowami cywilnoprawnymi • płaca i rodzaje systemów płacy • funkcje płacy • rodzaje i formy wynagrodzeń • wynagrodzenie netto i wynagrodzenie brutto • obliczanie płacy netto • obliczanie całkowitych kosztów płacy 	<p>podstawowe cechy odróżniające je od umowy o pracę</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje poszczególne rodzaje umów o pracę, a następnie wskazuje ich wady i zalety z punktu widzenia pracownika oraz pracodawcy • wymienia i charakteryzuje rodzaje płacy (minimalna, netto, brutto) • wymienia i omawia funkcje płacy • wymienia i charakteryzuje rodzaje systemów płac • analizuje formy wynagrodzenia wynikające z systemu płac, a następnie wskazuje wady i zalety każdej z nich z punktu widzenia pracownika i pracodawcy • oblicza płacę netto oraz całkowite koszty płacy 		
38. 39.	Prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • prawa i obowiązki pracownika (w tym młodocianego) oraz pracodawcy • specyfika zatrudnienia osób niepełnosprawnych • rodzaje urlopów przysługujących 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe prawa i obowiązki pracownika (w tym dla pracowników młodocianych) oraz pracodawcy • analizuje zapisy Kodeksu pracy dotyczące rodzajów urlopów przysługujących pracownikowi • przedstawia zasady dobrej organizacji oraz bezpieczeństwa i higieny pracy na przykładzie zawodowego kierowcy samochodu ciężarowego • omawia specyfikę zatrudnienia osób 	III.10 III.11 III.12	<ul style="list-style-type: none"> • praca z podręcznikiem, materiałami źródłowymi – analiza przepisów Kodeksu pracy oraz wybranych przepisów Kodeksu cywilnego • burza mózgów – <i>Podstawowe zasady prawa pracy</i> • pogadanka na temat łamania praw pracowniczych i ochrony prawnej pracownika • studium przypadku – wybrane zasady BHP i organizacji pracy na stanowisku zawodowego kierowcy samochodu ciężarowego

		<p>pracownikowi na podstawie zapisów Kodeksu pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> • zasady dobrej organizacji oraz bezpieczeństwa i higieny pracy na konkretnym stanowisku pracy 	niepełnosprawnych		
40.	Etyka w pracy i ochrona praw pracowniczych	<ul style="list-style-type: none"> • etyczne i nieetyczne zachowania pracodawcy • mobbing w pracy (przejawy, skutki, sposoby przeciwdziałania) • nieetyczne zachowania pracownika • etyczny pracownik • rola Państwowej Inspekcji Pracy oraz związków zawodowych w ochronie praw pracowniczych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia na czym polega etyka w pracy • wymienia wartości którymi kieruje się etyczny pracodawca • podaje przykłady etycznego i nieetycznego zachowania pracodawcy i pracownika • identyfikuje przejawy mobbingu • wymienia sposoby przeciwdziałania mobbingowi • omawia rolę Państwowej Inspekcji Pracy oraz związków zawodowych w ochronie praw pracowniczych 	III.13	<ul style="list-style-type: none"> • burza mózgów – <i>Etyczne i nie etyczne zachowania pracodawcy i pracownika</i> • symulacja – przejawy mobbingu • metaplan – <i>Sposoby przeciwdziałania mobbingowi</i> • studium przypadku – molestowanie seksualne • pogadanka na temat roli Państwowej Inspekcji Pracy oraz związków zawodowych w ochronie praw pracowniczych

41.	Lekcja powtórzeniowa		Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia		<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń • metody aktywizujące • <i>Podsumowanie</i> zamieszczone w podręczniku • testy <i>Sprawdź, czy potrafisz?</i> zamieszczone w podręczniku
42.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Praca</i>				
VI. PRZEDSIĘBIORSTWO					
43.	Cele i rodzaje działalności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> • społeczne i ekonomiczne cele działalności gospodarczej • rodzaje działalności gospodarczej • klasyfikacja przedsiębiorstw ze względu na wielkość zatrudnienia i formę własności • przedsiębiorstwa z sektora MŚP, w tym mikroprzedsiębiorstwa • innowacyjne modele biznesu (w tym start-upy) 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje ekonomiczne cele działalności gospodarczej • wymienia i charakteryzuje społeczne cele działalności gospodarczej • wymienia i charakteryzuje rodzaje działalności gospodarczej • wyjaśnia, kim jest przedsiębiorca • wyjaśnia znaczenie terminów: „zdolność prawna” i „osobowość prawna”, „zdolność do czynności prawnych” • wymienia i charakteryzuje formy własności przedsiębiorstw • omawia klasyfikację wielkościową przedsiębiorstw • określa rolę przedsiębiorstw z sektora MŚP w funkcjonowaniu polskiej gospodarki • omawia znaczenie mikroprzedsiębiorstw w polskim systemie gospodarki • charakteryzuje innowacyjne modele biznesu, w tym start-upy 	IV.1	<ul style="list-style-type: none"> • burza mózgów – <i>Ekonomiczne i społeczne cele gospodarowania</i> • praca z podręcznikiem – klasyfikacja przedsiębiorstw ze względu na wielkość zatrudnienia i formę własności • dyskusja na temat roli przedsiębiorstw z sektora MŚP w funkcjonowaniu polskiej gospodarki • studium przypadku – określanie rodzaju działalności gospodarczej według PKD • burza mózgów – <i>Innowacyjne modele biznesu</i> • ćwiczenia techniczne – określanie rodzaju działalności gospodarczej według PKD

44.	Biznesplan	<ul style="list-style-type: none"> • biznesplan (pojęcie) • zasady tworzenia biznesplanu, struktura biznesplanu i jego podstawowe elementy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest biznesplan • uzasadnia przydatność sporządzania biznesplanu niezależnie od etapów rozwoju przedsiębiorstwa • wymienia i omawia zasady sporządzania biznesplanu • wymienia i charakteryzuje elementy biznesplanu 	IV.2 IV.3 IV.4	<ul style="list-style-type: none"> • burza mózgów – <i>Biznesplan</i> • pogadanka na temat roli biznesplanu w planowaniu działalności gospodarczej • praca z podręcznikiem, materiałem źródłowym – analiza zasad sporządzania biznesplanu • projektu edukacyjny – sporządzanie biznesplanu własnego przedsięwzięcia
45. 46.	Formy organizacyjno-prawne działalności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> • formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstw (indywidualna działalność gospodarcza, spółka cywilna, spółki handlowe) i przedsiębiorczości społecznej (spółdzielnia pracy, spółdzielnia socjalna, stowarzyszenie, fundacja) • związki spółek (koncerny, holdingi, monopole, korporacje) 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje formy organizacyjno-prawne działalności gospodarczej • klasyfikuje rodzaje spółek • wymienia i charakteryzuje formy związków spółek (korporacje, monopole, holdingi, koncerny) • wymienia i charakteryzuje podmioty przedsiębiorczości społecznej • dobiera formę organizacyjno-prawną do profilu projektowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia 	IV.6	<ul style="list-style-type: none"> • burza mózgów – <i>Kim jest przedsiębiorca?</i> • mapa mentalna – <i>Rodzaje spółek</i> • mapa mentalna – <i>Formy związków spółek</i> • praca z wykresami, danymi statystycznymi – analiza wykresu przedstawiającego strukturę podmiotów gospodarki narodowej w Polsce • dyskusja panelowa – <i>Państwo a fuzje i przejęcia przedsiębiorstw</i>

47. 48.	Zakładanie przedsiębiorstwa	<ul style="list-style-type: none"> • sposoby finansowania działalności gospodarczej lub projektowanego przedsięwzięcia • procedury i wymagania związane z zakładaniem przedsiębiorstwa • inkubatory przedsiębiorczości, akceleratory biznesu • sukces i niepowodzenie przedsiębiorstwa • procedury i wymagania związane z likwidacją działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje pomysł na własną działalność gospodarczą lub przedsięwzięcie społeczne • wymienia źródła finansowania działalności gospodarczej lub projektowanego przedsięwzięcia, • wymienia i charakteryzuje etapy zakładania własnej działalności gospodarczej, • określa funkcje inkubatorów przedsiębiorczości w powstawaniu i rozwoju małych firm, w tym start-upów • określa funkcje akceleratorów biznesu w powstawaniu i rozwoju małych firm, • wymienia i omawia czynniki warunkujące sprawne funkcjonowanie przedsiębiorstwa, • wskazuje najczęstsze przyczyny niepowodzeń przedsiębiorstwa, • przedstawia procedurę likwidacji działalności gospodarczej 	IV.3 IV.7 IV.8	<ul style="list-style-type: none"> • projekt edukacyjny – rejestracja jednoosobowej firmy osoby fizycznej • ćwiczenia techniczne – wypełnianie zintegrowanego wniosku CEIDG–1 • studium przypadku – inkubatory przedsiębiorczości i akceleratory biznesu • dyskusja na temat przyczyn sukcesu i niepowodzenia przedsiębiorstwa • wykład połączony z prezentacją, np. wizyta znanego okolicznego przedsiębiorcy • pogadanka na temat sposobów likwidacji działalności gospodarczej • pogadanka na temat pomysłu na własną działalność gospodarczą lub przedsięwzięcie społeczne
49.	Analiza otoczenia	<ul style="list-style-type: none"> • otoczenie przedsiębiorstwa (mikrootoczenie i makrootoczenie) • mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje makrootoczenie i mikrootoczenie przedsiębiorstwa • wyjaśnia pojęcia: „analiza rynku” i „rynek potencjalny” • przeprowadza prostą analizę rynku, na którym ma działać projektowane przedsiębiorstwo • wyjaśnia, na czym polega analiza strategiczna 	IV.5 IV.9	<ul style="list-style-type: none"> • burza mózgów – <i>Otoczenie przedsiębiorstwa</i> • studium przypadku – analiza rynku wybranego przedsiębiorstwa • studium przypadku – analiza SWOT wybranego przedsiębiorstwa • wykład połączony z prezentacją, np. wizyta znanego okolicznego przedsiębiorcy

		<p>projektowanego przedsięwzięcia</p> <ul style="list-style-type: none"> • przykład analizy rynku, na którym działa przedsiębiorstwo • analiza SWOT 	<p>SWOT</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje mikro- i makrootoczenie projektowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia • identyfikuje mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia projektowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia, wybierając jego lokalizację 		
50. 51.	Zarządzanie przedsiębiorstwem	<ul style="list-style-type: none"> • przebieg procesu zarządzania • organizacja pracy, zasady doboru pracowników, zasady pracy zespołowej • zarządzanie personelem (cechy dobrego lidera i wykonawcy, style kierowania) • sposoby motywowania pracowników • zarządzanie oparte na koncepcji przywództwa 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje elementy oraz przebieg proces zarządzania wymienia i omawia zasady organizacji pracy w firmie • definiuje terminy: „styl kierowania”, „motywowanie”, „efekt synergii” • wymienia style kierowania i wyjaśnia, na czym polegają • wymienia zasady skutecznego zarządzania ludźmi oparte na koncepcji przywództwa • wymienia cechy dobrego kierownika (lidera zespołu) • ocenia zastosowanie różnych stylów kierowania w zależności od rodzaju przedsiębiorstwa i przedmiotu działalności • dowodzi skuteczności łączenia różnych sposobów motywowania podwładnych • wymienia i omawia zasady pracy zespołowej • wymienia i omawia cechy dobrego wykonawcy 	IV.10 IV.11	<ul style="list-style-type: none"> • praca z podręcznikiem, prezentacja multimedialna – <i>Przebieg procesu zarządzania</i> • pogadanka na temat zasad organizacji pracy w firmie • studium przypadku – struktura organizacyjna wybranego przedsiębiorstwa • burza mózgów – <i>Cechy dobrego przywódcy (lidera lub kierownika) zespołu</i> • symulacja – sposoby motywowania pracowników • studium przypadku – zarządzanie przez cele • symulacja – style kierowania • dyskusja dotycząca zasad pracy zespołowej • burza mózgów – <i>Cechy dobrego wykonawcy</i>
52.	Marketing	<ul style="list-style-type: none"> • marketing (pojęcie) • główne instrumenty 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest marketing oraz wymienia jego cele • wyjaśnia znaczenie terminu „marketing mix” 	IV.12 IV.13	<ul style="list-style-type: none"> • burza mózgów – <i>Marketing</i> • mapa mentalna – <i>Narzędzia promocji</i> • dyskusja panelowa – <i>Oddziaływanie reklamy na</i>

		<p>marketingowe (<i>marketing mix</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> • działania promocyjne • rodzaje i funkcje reklamy • pozytywne i negatywne przykłady wpływu reklamy na klientów • kreowanie marki firmy 	<p>oraz charakteryzuje jego elementy</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest promocja oraz charakteryzuje narzędzia promocji • wyjaśnia, czym jest reklama oraz omawia cele działań reklamowych • wymienia rodzaje mediów reklamowych • wskazuje pozytywne i negatywne przykłady wpływu reklamy na konsumentów • odczytuje informacje zawarte w reklamach, odróżniając je od elementów perswazyjnych • omawia zjawisko kreowania marki firmy, uwzględniając znaczenie barw firmowych • projektuje działania promocyjne planowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia 		<p><i>konsumenta</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • praca z wykresami, danymi statystycznymi – analiza udziału poszczególnych mediów w rynku reklamy (według wartości wydatków) • projekcja wybranych spotów reklamowych – odróżnianie reklam rzetelnych od reklam perswazyjnych • studium przypadku – <i>product placement</i> (lokowanie produktu) w produkcjach filmowych • pogadanka na temat kreowania marki firmy • gra symulacyjna (np. <i>Marketing manager</i> dostępna w portalu www.nbportal.pl)
53.	<p>Efekty finansowe działalności przedsiębiorstwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przychody • koszty i ich rodzaje • wynik finansowy działalności • próg rentowności i sposób jego określania • wskaźniki rentowności 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcia: „aktywa przedsiębiorstwa”, „pasywa przedsiębiorstwa”, „bilans”, „amortyzacja”, „rachunek zysków i strat”, „próg rentowności”, „koszt całkowity”, „całkowity koszt jednostkowy”, „koszty uzyskania przychodu” • identyfikuje rodzaje kosztów w przedsiębiorstwie • analizuje strukturę wyniku finansowego przedsiębiorstwa • wymienia elementy sprawozdań finansowych • podaje przykłady wskaźników rentowności • określa próg rentowności na prostych przykładach 	IV.14	<ul style="list-style-type: none"> • wykład połączony z prezentacją, np. wizyta księgowego • prezentacja multimedialna – podstawowe składniki bilansu. • studium przypadku – analiza struktury wyniku finansowego przedsiębiorstwa • ćwiczenia techniczne – określanie progu rentowności

54.	Księgowość przedsiębiorstwa	<ul style="list-style-type: none"> • podstawowe zasady księgowości • podstawowe dowody księgowe • podatkowa księga przychodów i rozchodów • wady i zalety poszczególnych form opodatkowania przedsiębiorstw podatkiem dochodowym • podatki, którymi może być objęty przedsiębiorca 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje rachunkowość przedsiębiorstwa • wymienia i omawia funkcje rachunkowości • uzasadnia konieczność prowadzenia rachunkowości w przedsiębiorstwie • wymienia podstawowe zasady księgowości • wymienia podstawowe dokumenty księgowe firmy • podaje różnice między księgowością pełną a księgowością uproszczoną • klasyfikuje i opisuje dowody księgowe • uzupełnia fakturę VAT na podstawie dostarczonych danych, • wypełnia książkę przychodów i rozchodów na potrzeby rozliczenia podatku dochodowego • wymienia oraz omawia wady i zalety poszczególnych form opodatkowania przedsiębiorstwa podatkiem dochodowym oraz wymienia inne podatki, którymi może być objęty przedsiębiorca 	IV.15 IV.16	<ul style="list-style-type: none"> • wykład połączony z prezentacją, np. wizyta księgowego • prezentacja – wzory wybranych dowodów księgowych • pogadanka na temat zadań i funkcji rachunkowości w firmie • burza mózgów – <i>Wady i zalety prowadzenia księgowości pełnej oraz uproszczonej</i> • ćwiczenia techniczne – uzupełnianie faktury VAT i innych dowodów księgowych • prezentacja multimedialna – wady i zalety poszczególnych form opodatkowania przedsiębiorstwa podatkiem dochodowym • pogadanka – podatki, którymi może być objęty przedsiębiorca
55.	Etyka w biznesie	<ul style="list-style-type: none"> • etyczne oraz nieetyczne działania w biznesie • etyka zawodowa • podstawowe wartości etyczne w biznesie • korupcja i jej rodzaje • szara strefa – przyczyny i 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia, rozróżnia oraz charakteryzuje podstawowe wartości etyczne w biznesie • wyjaśnia znaczenie terminu „etyka zawodowa”, „kodeks etyczny” • wymienia zachowania etyczne i nieetyczne w biznesie • wyjaśnia pojęcie korupcji • identyfikuje rodzaje korupcji, wymienia przyczyny i skutki oraz sposoby przeciwdziałania korupcji • określa przyczyny rozwoju „szarej strefy” 	IV.18 IV.19	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat wartości etycznych w biznesie • mapa mentalna – <i>Wartości etyczne w biznesie</i> • burza mózgów – <i>Etyczne i nieetyczne zachowania w biznesie krajowym i międzynarodowym</i> • studium przypadku – przedsiębiorstwa Fair Play • dyskusja dotycząca korupcji • burza mózgów – <i>Przyczyny korupcji</i> • studium przypadku – szara strefa w Polsce

		negatywne skutki jej rozwoju	w Polsce oraz dowodzi negatywnego jej wpływu na gospodarkę		
56.	Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> • istota i cele społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw • sukces zawodowy zgodny z zasadami etyki • przykłady sukcesów polskich przedsiębiorstw osiągniętych zgodnie z prawem i etyką biznesu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia istotę i cele społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw • przedstawia korzyści dla otoczenia i dla firmy wynikające z podejmowanych przez przedsiębiorstwa działań z zakresu społecznej odpowiedzialności • analizuje przebieg kariery zawodowej osoby, która zgodnie z zasadami etyki odniosła sukces w życiu zawodowym • podaje przykłady sukcesów polskich przedsiębiorstw osiągniętych zgodnie z prawem i etyką biznesu 	IV.18 IV.20 IV.21 IV.22	<ul style="list-style-type: none"> • burza mózgów – <i>Istota i cele społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw</i> • burza mózgów- korzyści ze społecznej odpowiedzialności dla przedsiębiorstwa i otoczenia • studium przypadku – analiza przebiegu kariery zawodowej osoby, która zgodnie z zasadami etyki odniosła sukces w życiu zawodowym • studium przypadku – przykłady polskich przedsiębiorstw odpowiedzialnych społecznie
57.	Lekcja powtórzeniowa		Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia		<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń • metody aktywizujące • <i>Podsumowanie</i> zamieszczone w podręczniku • testy <i>Sprawdź, czy potrafisz?</i> zamieszczone w podręczniku
58.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Przedsiębiorstwo</i>				
59. 60.	Warsztat: Funkcjonowanie przedsiębiorstwa w najbliższej	<ul style="list-style-type: none"> • cele i przebieg ćwiczeń terenowych w przedsiębiorstwie z najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> • projektuje zajęcia terenowe mające na celu obserwację procesu funkcjonowania lokalnego przedsiębiorstwa • podczas zajęć terenowych przeprowadza wywiad z przedsiębiorcą w celu zebrania informacji 	IV.23	<ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia terenowe w przedsiębiorstwie na terenie najbliższej okolicy

	okolicy		o podejmowanych przez niego działaniach innowacyjnych i w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu		
--	---------	--	---	--	--